

ORELLA DE RATA

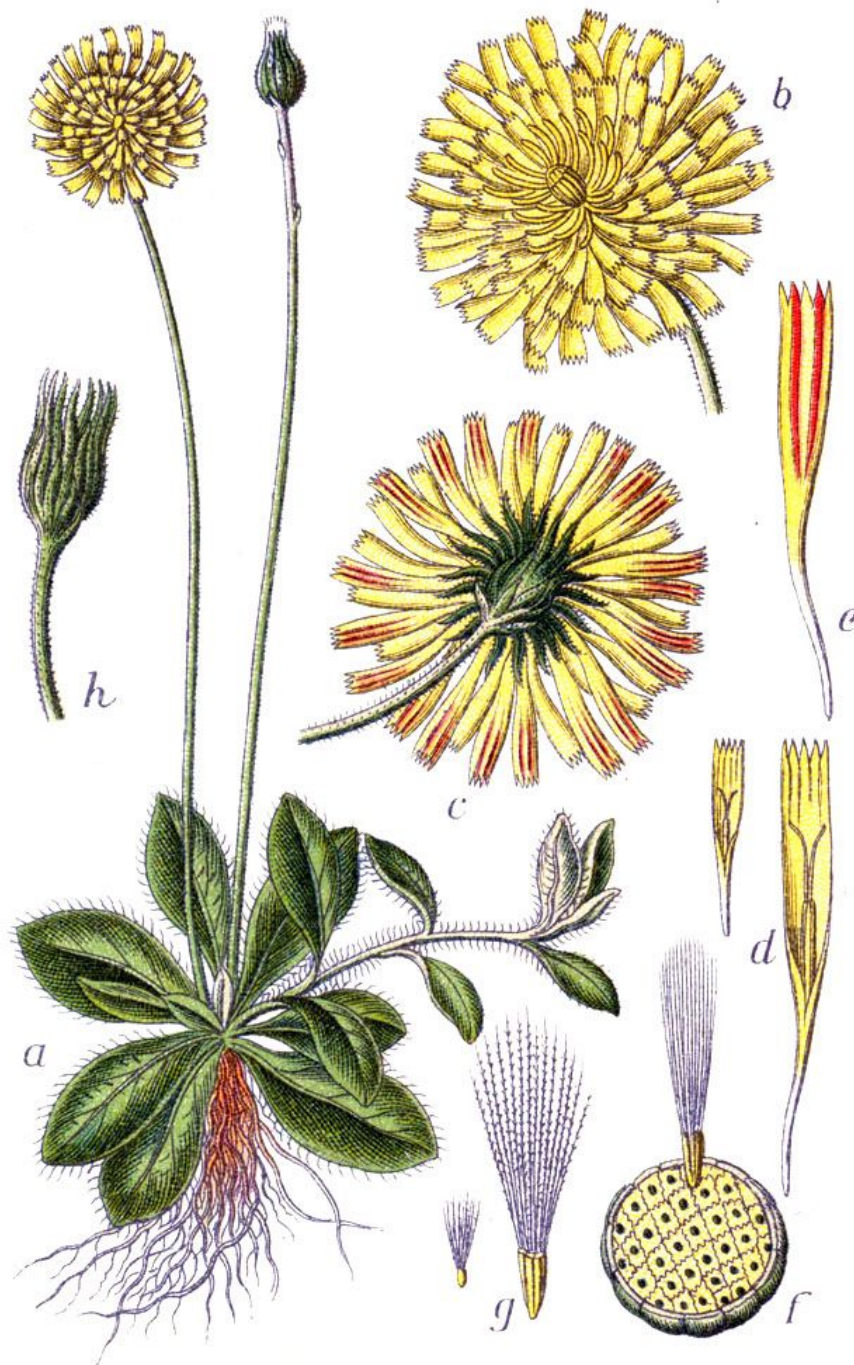
Hieracium pilosella L.

[1753, Sp. Pl. : 800]

(=*Pilosella officinarum* Vail.)

[1754, Königl. Akad. Wiss. Paris Phys. Abh., 5 : 703]

2n=18, 36, 45, 54, 63

Imatge de JOHANN GEORG STURM

NOMS POPULARS

Alemanys:	Kleine habichtskraut/ Langhaariges habichtskraut Felsenblümeli / Habichtskraut / Kleines habichtskraut / Kleines mauseohr / Mausohr-habichtskraut / Mauseohrchen / Nagelkraut
Anglès:	Mouse ear hawkweed/ Felon herb / Hawkweed / Hieracium pilosella / Mouse bloodwort / Mouse ear / Mouse-eared hawkweed / Mousear hawkweed / Pilosella
Àrab:	ينم
Aragonès:	Pelosilla/ Belosilla
Basc/Euskera:	bilorria, erabia-belar, erabia-belarra, erabia-belharr, sagu-belarr, sagu- belarra, sagubelarra, sagubelarri.
Castellà:	Vellosilla/Coca de Polonia / Oreja de ratón / Pelosilla/ Cepillo/Hierba de la salud/ Cerrillejo
Català:	Orella de rata/Herba cancera/ Filosella/ Peludella/ Peludella/ Cancera/ Herba de Sant Joan/ Herba del mal blanc/ Herba vellutada/ Peludeta/Herba del falcó
Danès:	Håret høgeurt
Eslovac:	Chlpánik obyčajný
Eslovè:	Dolgodlakava škržolica / Kosmatica / Škržolica dolgodlakava
Estonià:	Karvane hunditubakas
Finlandès:	Huopakeltano/Keltano
Francès:	Piloselle/Epervière piloselle/Épervière / Herbe à l'épervier / Oreille de souris / Piloselle de rat / Piloselle oreille de souris / Veluette
Gaèlic:	Searbh na muc
Gal·lès:	Clust y llygoden/Blewynnog / Clust y lygoden / Gwlydd llygod / Heboglys torllwyd / Torllwyd / Torllwydig
Gallec:	Herba cancera/ Peloseña
Holandès:	Muizenoor/Havikskruid / Havikskruid soort / Muizenoor soort / Muizeoor
Hongarès:	Ezüstös hölgymál
Italià:	Sparviere pelosetto/Pelosella/Pilosella
Noruec:	Hårsveve/Hårsvæve
Persa/Farsi:	حلبوب
Polonès:	Jastrzębiec kosmaczek/Jastrzebiec kosmaczek / Jastrzębiec kosmaczek
Portuguès:	Pilosela-das-boticas / Pilosela/ Orelha de rato/ Erva alcar/ Orelha-de- lebre
Rus:	Ястребинка волосистая
Serbi:	Лисајевица
Serbi:	Lisajevica/ Gråfibla / Vanlig gråfibbla / Gråfibbla
Turc:	Farekulağı
Txec:	Jestřábník chlupáček/Chlupáček zední / Chlupáček zední pravý
Ucraïnès:	Нечуйвітер волохатенький/ Нечуйвітер волохатенькийй / Нечуйвітер звичайний

DESCRIPCIÓ BOTÀNICA

Dins la gran família de les Compostes, aquest grup d'espècies pertany a la tribu de les *Lactuceae* Cass, que es caracteritza per tenir totes les flors dels capítols ligulades. I dins la tribu, el gènere *Hieracium* (*sensu lato*) es distingeix per no tenir mai espines, ni els aquenís disposats formant una estrella, ni coronats, però sí amb un vil·là sedós no netament plumulós, amb els aquenís del disc no rostrats, el receptacle nu o amb fibril·les molt curtes, aquenís ni comprimits ni tuberculats, i setes del vil·là amb 1-2 rengles. El grup del *Hieracium pilosella* L. s'ha separat recentment per part dels botànics especialitzats en aquestes compostes que són les més difícils de determinar, en un

gènere apart del *Hieracium*, el gènere *Pilosella*. Degut a l'apomixia el gènere no segueix les lleis de Mendel tal com esperava el seu descobridor.

gènere	<i>HIERACIUM</i>	<i>PILOSELLA</i>
estolons	mai	sí, molt sovint
fruits madurs	2.5-4 mm, amb el cim llis	1-2.5 mm, negres al madurar, amb el cim denticulat,
vil·là	2 rengles, l'extern més curt	1 sol rengle de setes
tiges	sovint amb fulles i capítols no únics	sovint sense fulles i amb un sol capítol
flors	d'un groc daurat uniforme	d'un groc pàl·lid (rarament taronja) amb lígules roges per sota
fulles	enteres o dentades, les basals peciolades, gairebé mai amb tricomes estrellats	sempre enteres, atenuades en pecíol molt ample, amb nombrosos tricomes estrellats pel revers

A: capítol amb bràctea, fruit, alvèol.

B: flor ligulada jove

C: flor ligulada madura

D, E: fruits madurs

F, H: dents ciliats de les lígules

G: cilis de les lígules

J: marges dels alvèols del receptacle (**p:** sense cilis; **q:** amb cilis curts; **r:** amb cilis llargs)

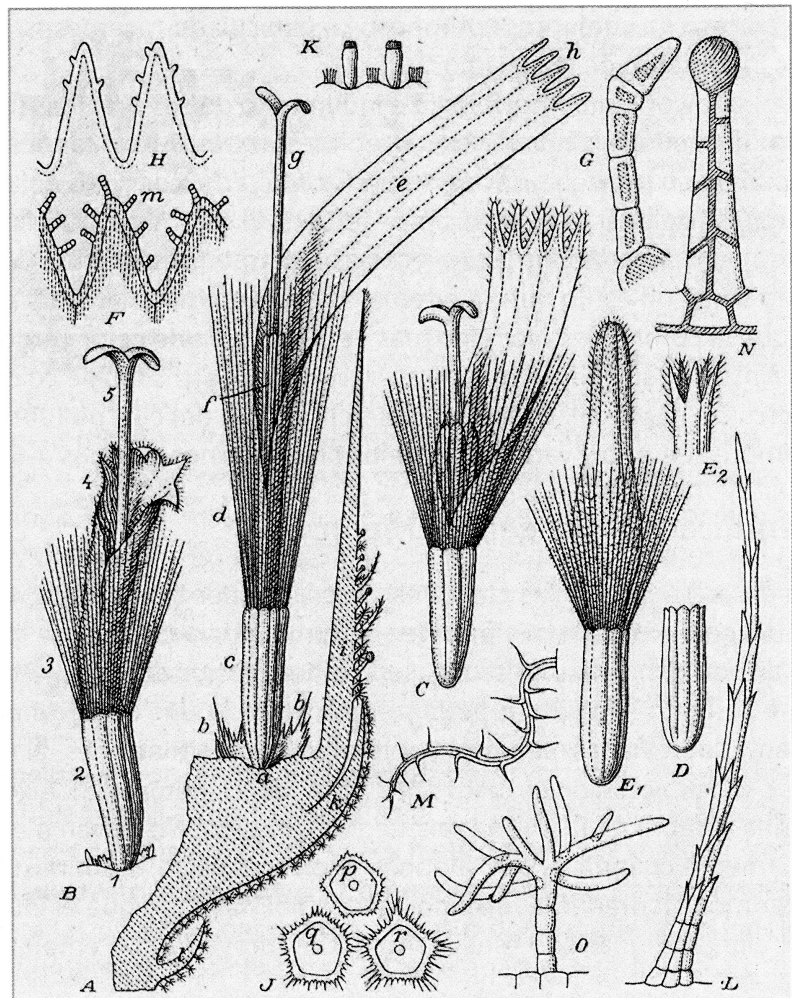
L: tricoma simple escabrid

M: tricoma sub-plumulós

N: tricoma glandulífer

O: tricoma estrellat

[Imatge de ZHAN, 1921]

Hieracium pilosella és una herba vivaç que forma colònies denses, amb estolons que s'allarguen força, 4-8(15) cm, amb tiges reptants de 1-1.5 cm de gruix, fulles radicals, que formen un rosetó, enteres, oblongues, de 3-6 × 0.5-1.5 cm, de punta obtusa, blanques i tomentoses per sota però amb setes llargues a ambdues cares i sobre tot als marges, membranoses-coriàcies, amb tricomes estrellats (i alguns de fins com els de l'anvers) al revers. Tija de 10-30 cm, nua, sense fulles, de 1-1.5 mm de gruix, pubescent, amb tricomes estrellats i tricomes glandulífers i alguns de simples. Capítol únic, mediocre, de 1.8-2.2 cm de diàmetre, amb involucre de 7-10 mm de bràctees linears agudes de 0.5-1.5 mm d'amplada, amb abundants tricomes glandulífers negrosos i sota d'ells alguns estrellats i poquíssims de simples, de flors de color groc crema amb involucre pubescent-glandulós, amb tricomes encrespats, i lígules de la perifèria de color vermell porpra per sota.

exemplar del jardí botànic de Gombren

Dins el nou gènere/subgènere *Pilosella* se'n reconeixen 5 seccions d'espècies. La secció AURICULA té fulles sense tricomes estrellats i amb més d'un capítol per tija. Les altres seccions tenen tricomes estrellats i les tiges són monocèfales. La secció CASTELLANINA té els capítols naixent a l'extrem dels estolons. La resta de seccions tenen les tiges floríferes naixent de la mateixa roseta basal. La secció PILOSELLA té les fulles densament piloses per sota i forma estolons. La Secció ALPICOLINA té les tiges curtes (menys de 10 cm), amb 1-6 capítols, i les fulles estretes (2-6 mm) amb tricomes estrellats barrejats amb glandulosos a ambdues cares. I la secció CYMOSINA té les tiges de més de 20 cm i amb 5-10 capítols, fulles de 5-20 mm d'amplada, i tricomes estrellats només al revers i sense glàndules.

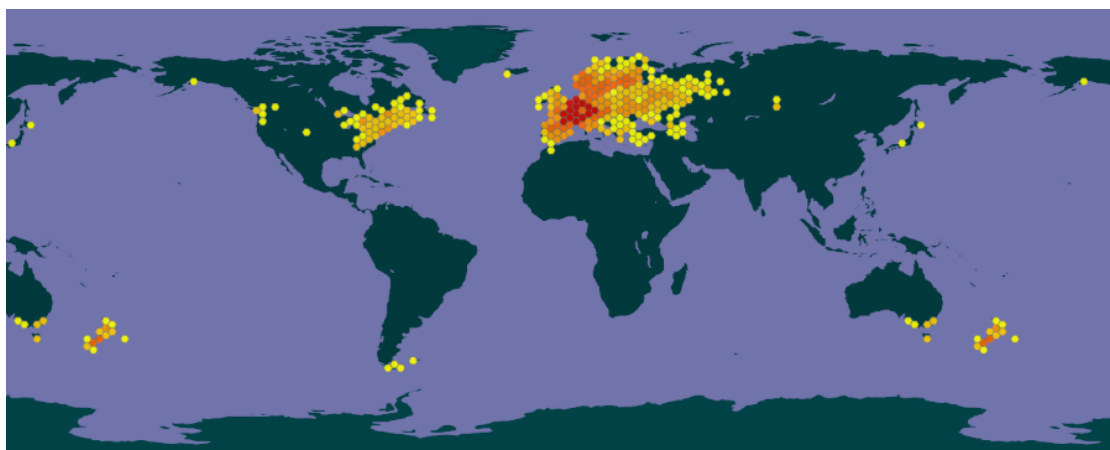
Dins l'espècie *Pilosella officinarum*, almenys a La clusa (al Sud del Catllaràs) B DE RETZ va determinar les següents varietats o subespècies (amb el número de registre del plec d'herbari de l'Institut Botànic de Barcelona):

- ***angustius*** Nägeli & Peter BC624648
- ***microcephaloides*** Zahn BC624647
- ***pilosella*** Nägeli & Peter BC624646
- ***ruboriscens*** (Nägeli & Peter) Zahn BC624645
- ***subvirescens*** (Nägeli & peter) Zahn BC624858
- ***subvirescentipes*** Zahn BC613666
- ***tricholepioides*** (Nägeli & Peter) Zahn BC625622
- ***vulgare*** (Tausch) Nägeli&Peter BXC624649

HÀBITAT I DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA

Es fa en replans herbosos entre roques, guarets, tofoneres ja no productives, guarets ja molt abandonats ben il·luminats, sobre terrenys més o menys argilosos secs pobres i ben drenats, calcaris. Es troba per Europa, Àsia occidental i Amèrica del Nord, Nova Zelanda

i SE d'Austràlia. A Catalunya es troba arreu, a terra baixa, muntanya mitjana, estatge subalpi

Pilosella officinarum Vaill. al món, segon GBIF

PROPIETATS MEDICINALS

• antianèmica	• cordial
• antibiòtica	• depurativa
• antiespasmòdica	• diürètica (càlculs, clorurs, urea)
• antifúngica	• expectorant
• antihelmíntica	• febrífuga
• antihemorràgica	• mucolítica
• antiinflamatòria	• panacea
• antioxidant	• sedant
• antisèptica	• sialagoga
• antitumoral	• sudorífica
• astringent	• tònica
• colagoga	• vulnerària
• colerètica	

USOS MEDICINALS

• abscessos (FUL per dors)	• diarrea
• aftes bucals	• dismenorrea
• anèmia	• dispnea
• ascites	• edema cardíac
• asma	• edemes
• astènia	• enteritis
• aterosclerosi	• epistaxis
• bronquitis	• espasmes
• <i>Brucella abortus</i>	• estomatitis (mucosa bucal)
• <i>Brucella melitensis</i>	• faringitis
• càlculs biliars	• febre
• cames inflades	• febres de Malta
• càlculs renals	• ferides (revers de FUL)
• candidiasis	• fongs
• catarro	• gastritis
• cistitis	• gota
• cor cansat	• grip
• cucs intestinals	• hemoptisi

- hemorràgies
- hemorroides
- hepatitis
- hèrnies
- icterícia
- mal de coll
- menorràgia
- infeccions urinàries
- oligúria
- ossos trencats
- paràlisi renal
- pielonefritis
- problemes respiratoris
- retenció d'orina
- talls (revers de FUL
- tos
- tos-ferina
- xarampió

PREPARACIÓ

Se'n venen extractes i càpsules. El preparat casolà hauria de fer-se amb planta tendra o recent assecada de no més d'un mes, i amb aigua a 60 ° o com a molt a 80°, perquè les cumarines no es desactivin. O sigui, maceració/infusió amb l'aigua quan comença a fer alguna bombolleta. També valen els preparats farmacèutics com l'extracte fluid estabilitzat, a dosi de 2 a 5 g al dia. O la tintura mare en dosi de 30-50 gotes 2-3 cops al dia. Un preparat del Dr. JEAN VALNET que anomena poció diürètica es fa amb 4 g d'extracte fluid de pelosella, 1 g d'extracte tou d'alquequengi, 100 g de xarop de llimona i aigua fins a 500 mL, per prendre en tassetes durant el dia.

PRINCIPIS ACTIUS DE PILOSELLA OFFICINARUM

- àcid cafeic
- àcid cafeic (derivats)
- àcid cafeoil-quinic
- àcid clorogènic
- agents tànnics
- alfa-amirina FLO
- amargants
- apigenina-7-O-glucòsid
- arabinogalactans proteics LLA
- beta-amirina FLO
- cumarines
- extensines LLA
- fern-7-èn-3-beta-ol FLO
- flavonoides
- flavonòsids
- hiperòsid
- isoetina
- luteolina
- luteolina-7-O-beta-D-glucòsid
- Manganès
- mucílag
- oli essencial
- oxalat càlcic
- pectines LLA
- procianidines oligomèriques
- resina
- taní
- taraxasterol FLO
- taraxerol FLO
- triterpenoides
- umbel·liferona
- vitexina-2"-O-rhamnòsid

MÉS INFORMACIÓ

“Estudio monográfico sobre los géneros *Hieracium* y *Pilosella* en España. Con referencias a Portugal y los Pirineos franceses. GONZALO MATEO SANZ, FERMÍN DEL EGIDO MAZUELAS. (2017). Ed. Jolube (Jaca).

«Flora manual dels Països Catalans». ORIOL DE BOLÒS, JOSEP VIGO, RAMONA M MASALLES, JOSEP M. NINOT. Ed. Pòrtic (1997). Pàgines: 959-979 (B. DE RETZ).

«Phytothérapie. Traitement des maladies par les plantes. Dr. JEAN VALNET. Maloin Ed. (1979) Paris: 627-628.